

Thực trạng quản lý hoạt động giáo dục môi trường cho học sinh ở các trường trung học cơ sở quận Cái Răng, thành phố Cần Thơ

Đặng Tiểu Bình*, Mai Thị Yến Lan**

*Học viên cao học Trường ĐH Đồng Tháp, **TS. Khoa Sư phạm Trường ĐH Cần Thơ

Received: 2/10/2023; Accepted: 12/10/2023; Published: 20/10/2023

Abstract: Within the scope of research, the article has studied the current status of management of environmental education activities for students in secondary schools in Cai Rang district, Can Tho city regarding the current state of awareness of managers and staff. teachers about the necessity of environmental education activities for students in middle schools; Current status of planning, content management, organizational forms, and methods of environmental education activities for students in secondary schools; Current status of managing conditions to support environmental education activities for students in secondary schools. The research results are the basis for proposing measures to improve the effectiveness of environmental education activities for students in secondary schools in Cai Rang district, Can Tho city

Keywords: Management, environmental education activities, secondary school.

1. Đặt vấn đề

Bảo vệ môi trường (BVMT) là bộ phận cấu thành không thể tách rời của chiến lược phát triển kinh tế-xã hội; là cơ sở quan trọng bảo đảm phát triển bền vững đất nước. Ở Việt Nam, giáo dục môi trường (GDMT) vì mục tiêu phát triển bền vững là một trong những nhiệm vụ giáo dục quan trọng được Đảng và Nhà nước đặc biệt quan tâm. Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng đã nêu rõ: “Đẩy mạnh giáo dục nâng cao nhận thức, ý thức tôn trọng và chấp hành pháp luật, bảo vệ môi trường, giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc của người Việt Nam, đặc biệt là thế hệ trẻ”.

Vấn đề quản lý hoạt động GDMT ở quận Cái Răng nói chung, bậc trung học cơ sở nói riêng, vẫn chưa được quan tâm đúng mức, chưa thực hiện thường xuyên liên tục và chưa có tác động mang tính bền vững trong việc hình thành văn hóa bảo vệ môi trường cho học sinh. Việc quản lý nội dung GDMT ở địa phương tuy đã có chủ trương và đã triển khai dự án nhưng chưa được quản lý chặt chẽ; Công tác tập huấn chuyên đề về GDMT cho giáo viên chưa được thường xuyên và chú trọng; Công tác chỉ đạo chưa có sự thống nhất nên mỗi trường tùy theo điều kiện của mình mà tự triển khai thực hiện; Công tác quản lý kiểm tra đánh giá chưa sát với thực tế GDMT cho học sinh, chưa xây dựng kế hoạch kiểm tra cũng như tiêu chí cụ thể; Hiệu trưởng chưa chú ý phân bổ các

nguồn lực cho HDGDMT một cách thường xuyên, chỉ theo hoạt động chủ điểm; Công tác phối hợp các LLGD trong và ngoài nhà trường chưa phát huy được hết hiệu quả. Chính vì thế mà hoạt động GDMT và công tác quản lý GDMT cho học sinh ở các trường trung học cơ sở còn nhiều bất cập, hạn chế.

Từ những lý do nêu trên, đề tài “Quản lý hoạt động giáo dục môi trường cho học sinh ở các trường trung học cơ sở, quận Cái Răng, thành phố Cần Thơ” được chọn làm đề tài nghiên cứu.

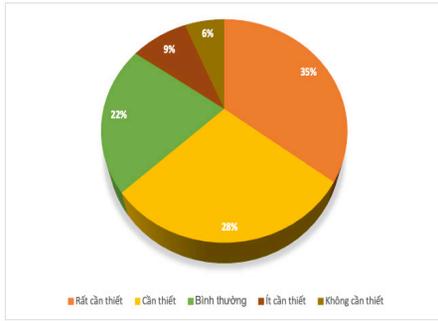
2. Nội dung nghiên cứu

Nghiên cứu được khảo sát tại các trường trung học cơ sở quận Cái Răng, thành phố Cần Thơ. Khách thể nghiên cứu 290 CBQL, GV. Nghiên cứu sử dụng các phương pháp: Phương pháp điều tra bằng phiếu hỏi; Phương pháp trao đổi, phỏng vấn; Phương pháp tổng kết kinh nghiệm, khảo sát thực tiễn và Phương pháp toán thống kê.

2.1. Thực trạng nhận thức của CBQL và giáo viên về mức độ cần thiết của hoạt động giáo dục môi trường cho học sinh ở các trường trung học cơ sở

Tim hiểu nhận thức về sự cần thiết của hoạt động GDMT cho học sinh ở các trường THCS, có đến 63% số người được hỏi cho rằng rất cần thiết và cần thiết. Đạt được kết quả trên do lãnh đạo các trường luôn quán triệt tinh thần chỉ đạo của cấp trên và thống nhất nhận thức của các cấp ủy Đảng, chính quyền địa phương về công tác quản lý hoạt động GDMT cho

học sinh ở các trường THCS.

Biểu đồ 2.1. Thực trạng nhận thức của CBQL và GV về mức độ cần thiết của HĐ GDMT

2.2. Thực trạng quản lý việc xây kế hoạch hoạt động giáo dục môi trường cho học sinh ở các trường trung học cơ sở

Bảng 2.1: Thực trạng quản lý xây dựng kế hoạch HĐ GDMT ở quận Cái Răng, thành phố Cần Thơ

Stt	Nội dung	ĐTB	Xếp hạng
1	Triển khai các văn bản chỉ đạo của cấp trên, kế hoạch chiến lược phát triển giáo dục của nhà trường.	3.8	2
2	Hiệu trưởng hướng dẫn tổ chuyên môn (TCM) và GV xây dựng kế hoạch hoạt động GDMT cho học sinh theo năm học.	2.6	7
3	Hướng dẫn xây dựng kế hoạch giáo dục theo môn học, kế hoạch bài dạy có tích hợp hoạt động GDMT của nhóm chuyên môn, TCM.	2.8	6
4	TCM tổng hợp ý kiến của nhóm chuyên môn và giáo viên trong tổ trong việc xây dựng kế hoạch hoạt động GDMT cho học sinh.	2.3	8
5	TCM trình dự thảo kế hoạch hoạt động GDMT cho học sinh để hiệu trưởng phê duyệt.	3.5	3
6	Hiệu trưởng nhận xét và góp ý, đánh giá việc thực hiện kế hoạch của TCM.	3.3	4
7	TCM kiểm tra kế hoạch giáo dục của giáo viên.	3.9	1
8	Hiệu trưởng xây dựng, triển khai kế hoạch phối hợp tổ chức hoạt động GDMT giữa các lực lượng giáo dục trong và ngoài nhà trường.	3.1	5
Điểm trung bình chung		3.2	

Qua khảo sát cho thấy, việc quản lý xây dựng kế hoạch HĐ GDMT quận Cái Răng, thành phố Cần Thơ đạt kết quả tốt, “TCM tổng hợp ý kiến của nhóm chuyên môn và giáo viên trong tổ trong việc xây dựng kế hoạch hoạt động GDMT cho học sinh” và “TCM kiểm tra kế hoạch giáo dục của giáo viên” lần lượt đạt kết quả tốt thấp nhất và cao nhất.

2.3. Thực trạng quản lý nội dung hoạt động giáo dục môi trường cho học sinh ở các trường trung học cơ sở

Bảng 2.2: Thực trạng quản lý nội dung HĐ GDMT ở quận Cái Răng, thành phố Cần Thơ

Stt	Nội dung	ĐTB	Xếp hạng
1	Hiệu trưởng hướng dẫn TCM và giáo viên cách thức lồng ghép, tích hợp nội dung GDMT vào các nội dung môn học và hoạt động giáo dục khác.	2.8	4
2	TCM phê duyệt nội dung tích hợp GDMT vào nội dung dạy học trong kế hoạch bài dạy của giáo viên.	3	2
3	Hiệu trưởng phê duyệt nội dung lồng ghép GDMT cho học sinh trong kế hoạch tổ chức các hoạt động giáo dục khác.	3.2	1
4	Hiệu trưởng tổ chức thực hiện nội dung phối hợp GDMT giữa các lực lượng giáo dục trong và ngoài nhà trường.	2.9	3
5	Hiệu trưởng chỉ đạo TCM kiểm tra, đánh giá nội dung GDMT được giáo viên tích hợp trong hoạt động dạy học.	2.3	6
6	Hiệu trưởng kiểm tra, đánh giá nội dung lồng ghép GDMT cho học sinh trong các hoạt động giáo dục khác.	2.6	5
7	Thu thập ý kiến của các lực lượng giáo dục trong và ngoài nhà trường về nội dung GDMT.	2.2	7
8	Rà soát, cải tiến, đổi mới nội dung GDMT cho HS.	2.3	6
Điểm trung bình chung		2.67	

Kết quả khảo sát cho thấy, thực trạng quản lý nội dung HĐ GDMT ở quận Cái Răng, thành phố Cần Thơ được thực hiện khá tốt với ĐTB 2.67, trong đó tiêu chí “Hiệu trưởng phê duyệt nội dung lồng ghép GDMT cho học sinh trong kế hoạch tổ chức các hoạt động giáo dục khác” đạt kết quả cao nhất (ĐTB 3.2).

2.4. Thực trạng quản lý các hình thức tổ chức hoạt động giáo dục môi trường cho học sinh ở các trường trung học cơ sở

Bảng 2.3 Thực trạng quản lý hình thức tổ chức HĐ GDMT ở quận Cái Răng, thành phố Cần Thơ

Stt	Nội dung	ĐTB	Xếp hạng
1	Hiệu trưởng hướng dẫn TCM và giáo viên cách thức lựa chọn và phối hợp các hình thức tổ chức hoạt động GDMT cho học sinh.	2.9	2
2	Hiệu trưởng điều hành giáo viên thực hiện các hình thức tổ chức hoạt động GDMT trong nhà trường theo kế hoạch.	3	1
3	Hiệu trưởng phối hợp với các lực lượng giáo dục khác thực hiện các hình thức tổ chức hoạt động GDMT cho học sinh ngoài nhà trường.	2.4	4
4	Hiệu trưởng chỉ đạo TCM sinh hoạt theo hướng nghiên cứu hình thức tổ chức hoạt động GDMT cho học sinh.	2.4	4
5	Hiệu trưởng kiểm tra, đánh giá hiệu quả thực hiện các hình thức tổ chức GDMT của giáo viên.	2.5	3
Điểm trung bình chung		2,64	

Trong các công việc quản lý hình thức tổ chức HĐ GDMT, việc “Hiệu trưởng điều hành giáo viên thực hiện các hình thức tổ chức hoạt động GDMT

trong nhà trường theo kế hoạch” và “Hiệu trưởng hướng dẫn TCM và giáo viên cách thức lựa chọn và phối hợp các hình thức tổ chức hoạt động GDMT cho học sinh” được đánh giá nổi bật ở mức tốt. Đây là hai việc được thực hiện thường xuyên trong công tác của CBQL, thể hiện đúng chức năng quản lý đối với HĐ GDMT.

2.5. Thực trạng quản lý phương pháp hoạt động giáo dục môi trường cho học sinh ở các trường trung học cơ sở

Kết quả khảo sát cho thấy, tất cả 5 tiêu chí về quản lý phương pháp GDMT cho học sinh đều được thực hiện ở mức trung bình – khá (ĐTB 2.2). Tuy nhiên, quan sát mức đánh giá của các tiêu chí cho thấy các ý kiến đánh giá chưa được tập trung, còn phân tán ở các mức khác nhau từ trung bình đến rất tốt. Đạt thứ hạng nhất là “Hiệu trưởng hướng dẫn TCM và giáo viên thực hiện đổi mới phương pháp gắn liền với đổi mới nội dung GDMT cho học sinh theo kế hoạch giáo dục” và “Hiệu trưởng chỉ đạo TCM thực hiện sinh hoạt theo hướng nghiên cứu phương pháp GDMT cho học sinh” (ĐTB 2.3), thấp nhất là “Hiệu trưởng tổ chức bồi dưỡng giáo viên về đổi mới phương pháp GDMT” (ĐTB 2.1).

2.6. Thực trạng quản lý các điều kiện hỗ trợ hoạt động giáo dục môi trường cho học sinh ở các trường trung học cơ sở

Kết quả khảo sát cho thấy, công tác quản lý các điều kiện hỗ trợ hoạt động giáo dục môi trường cho học sinh ở các trường trung học cơ sở ở quận Cái Răng, thành phố Cần Thơ được đánh giá cận tốt (ĐTB 2.9). “Hiệu trưởng kiểm tra, đánh giá công tác xây dựng và bảo đảm cảnh quan trường học” được đánh giá cao nhất (ĐTB 2.4). Điều này cho thấy, công tác xây dựng cảnh quan trường học từng bước được chú trọng, đầu tư. Cảnh quan trường học là một kết quả biểu hiện dễ nhận thấy nhất cho công tác quản lý GDMT ở các trường. Qua quan sát thực tế, khuôn viên các trường THCS trên địa bàn quận Cái Răng, thành phố Cần Thơ được đầu tư trồng cây xanh tạo bóng mát tự nhiên cho sân trường. Một số trường triển khai thực hiện xây dựng cảnh quan trường học gắn mục tiêu GDMT với các mục tiêu giáo dục di sản và văn hoá.

3. Kết luận

Đánh giá chung về thực trạng quản lý HĐ GDMT cho học sinh ở các trường THCS quận Cái Răng, thành phố Cần Thơ đạt được các mặt mạnh sau:

Thứ nhất, lãnh đạo các trường THCS quận Cái Răng, thành phố Cần Thơ luôn quán triệt tinh thần

chỉ đạo của các cấp quản lý giáo dục về công tác quản lý hoạt động GDMT cho học sinh. Các nhà trường đã thực hiện tốt công tác xây dựng kế hoạch GDMT khi lồng ghép mục tiêu GDMT vào các kế hoạch giáo dục của nhà trường, của tổ chuyên môn và của GV.

Thứ hai, CBQL và GV nhận thấy được sự cần thiết về hoạt động GDMT cho học sinh ở các trường THCS đáp ứng theo yêu cầu đổi mới GD&ĐT trong giai đoạn hiện nay, cũng như trong thời gian sắp tới.

Thứ ba, công tác đầu tư cho xây dựng cảnh quan trường học được các CBQL và GV quan tâm, bước đầu mang lại hiệu quả tích cực cho công tác GDMT tại nhà trường.

Bên cạnh những kết quả đạt được, vẫn còn một số hạn chế, đó là:

Thứ nhất, công tác quản lý nội dung, hình thức, phương pháp tổ chức HĐ GDMT còn hạn chế, gặp nhiều khó khăn.

Thứ hai, các điều kiện hỗ trợ cho HĐ GDMT chủ yếu khai thác sử dụng những thiết bị, phương tiện sẵn có của nhà trường. Nguồn kinh phí chi cho công tác bổ sung, duy tu, sửa chữa cơ sở vật chất và trang thiết bị dạy học, giáo dục chưa đáp ứng được yêu cầu.

Thứ ba, công tác quản lý kiểm tra, đánh giá HĐ GDMT khi triển khai thực hiện thống nhất với kiểm tra, đánh giá của Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp CBQL và GV còn lúng túng trong việc xây dựng kế hoạch và thiết kế, sử dụng công cụ đánh giá kết quả hoạt động giáo dục.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2008), *Công văn số 7120/BGDĐT-GDTrH, ngày 7 tháng 8 năm 2008 về việc Tích hợp nội dung giáo dục BVMT vào các môn học cấp THCS và THPT*. Hà Nội

2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2009), *Công văn số 3857/BGDĐT-GDTrH, ngày 11 tháng 5 năm 2009 về việc Tích hợp nội dung giáo dục BVMT vào các môn học cấp THCS và THPT*. Hà Nội

3. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020), *Quyết định số 2262/QĐ-BGDĐT, ngày 06 tháng 8 năm 2020 về việc Phê duyệt Danh mục nhiệm vụ giáo dục BVMT để đưa ra tuyển chọn thực hiện từ năm 2021*. Hà Nội

4. Đảng Cộng sản Việt Nam (2004), *Nghị quyết số 41-NQ/TW ngày 15/11/2004 về Bảo vệ môi trường trong thời kì công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước*. Hà Nội

5. Lê Văn Khoa (2006), *Khoa học môi trường*, NXB Giáo dục Việt Nam. Hà Nội